

Promlčení a jeho posouzení

Není možné, aby soud posoudil nárok žalobce jako promlčený, aniž by stanovil konkrétní datum, odkdy promlčecí doba plynula, neboť v takovém případě nelze posoudit, kdy promlčecí doba skutečně uplynula.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 23 Cdo 628/2007, ze dne 31.3.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce J. P. zastoupeného advokátem, proti žalovanému m. I., o zaplacení částky 1 009 260 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu Brno-venkov pod sp. zn. 8 C 1022/96, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 11. září 2006, č. j. 44 Co 76/2003-381, tak, že rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 11. září 2006, č. j. 44 Co 76/2003-381, a rozsudek Okresního soudu Brno - venkov ze dne 9. prosince 2002, č. j. 8 C 1022/96-360, se zrušují a věc se vrací Okresnímu soudu Brno-venkov k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Okresní soud Brno-venkov rozsudkem ze dne 9. prosince 2002, č. j. 8 C 1022/96-360, zamítl žalobu na zaplacení částky 456 348 Kč s 17% úroky z prodlení od 19. 9. 1996 do zaplacení (výrok pod bodem I) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výroky pod body II a III).

Soud prvního stupně vyšel ze skutkového zjištění, že právní předchůdci účastníků řízení uzavřeli dne 25. 4. 1986 hospodářskou smlouvu, jejímž předmětem byla stavba „Z. z. I.“ (dále jen „ZZ I.“), ve znění dodatků č. 1 až 9. Vlastnictví k předmětné stavbě se všemi právy a povinnostmi se stavbou spojenými a plynoucími z hospodářské smlouvy přešlo na žalované město dnem 1. 1. 1993, otázky související s přechodem vlastnictví ke stavbě včetně smluvního zajištění byly vyřešeny předávacím protokolem sepsaným dne 10. 2. 1993. Dnem 7. 4. 1993 byly zastaveny veškeré stavební práce na ZZ I. z důvodu nedostatku finančních prostředků. Dne 22. 6. 1993 předložilo žalované město Katastrálnímu úřadu Brno-venkov smlouvu mezi ním a Nemocnicí s poliklinikou v I., kterou na ni bezúplatně převedlo stavbu ZZ I. včetně pozemků, aniž by převedlo práva a povinnosti plynoucí z uzavřené hospodářské smlouvy. Vlastnické právo Nemocnice s poliklinikou v I. bylo do katastru nemovitostí vloženo dne 20. 9. 1993. Převod ZZ I. na Nemocnici s poliklinikou v I. byl schválen na jednání městského zastupitelstva dne 22. 6. 1993, které trvalo od 19:05 hodin do 22:35 hodin, konkrétní podmínky převodu měly být specifikovány dne 28. 6. 1993. Městský úřad, stavební úřad I. stupně, vydal dne 22. 6. 1995 kolaudační rozhodnutí, jímž bylo povoleno užívání předmětné stavby, které nabylo právní moci dne 11. 7. 1995. Dne 5. 10. 1994 vystavil žalobce žalovanému městu fakturu č. 2004494, v níž vyúčtoval ušlý zisk z prací zbývajících k dokončení stavby ZZ I. po zastavení prací investorem v dubnu roku 1993 ve výši 1 009 260 Kč s datem splatnosti 15. 10. 1994. Výše ušlého zisku se zakládala na jeho výpočtu ze dne 30. 5. 1994, který byl zpracován na základě zbytkového rozpočtu stavby v cenové úrovni roku 1993 a nákladů objektu „s. m. p. a v.“ uvedených v zadání tohoto objektu zpracovaným generálním projektantem stavby ZZ I..

Soud prvního stupně v důsledku částečného zpětvzetí žaloby řízení usnesením ze dne 2. ledna 2002, č. j. 8 C 1022/96-335, co do částky 552 348 Kč zastavil. Usnesením vyhlášeným při ústním jednání dne 13. listopadu 2002 zastavil soud prvního stupně řízení i v té části, v níž se žalobce domáhal zaplacení 17% úroků z prodlení z částky 552 348 Kč od 19. 9. 1996 do zaplacení.

Soud prvního stupně dospěl k závěru, že danou situaci je nutné posuzovat podle úpravy obsažené v hospodářském zákoníku platné v době uzavření hospodářské smlouvy. Podle něj činí promlčecí lhůta práva na náhradu škody 2 roky a začíná běžet ode dne, kdy se poškozený dozvěděl o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá. Právo na náhradu škody se promlčí nejpozději za 10 let ode dne, kdy došlo k události, z níž škoda vznikla. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že žalobce nejpozději v okamžiku, kdy obdržel rozpočtové náklady stavebních prací vyčíslijící ušlý zisk zpracované ke dni 30. 5. 1994, které žalobce přiložil k dopisu ze dne 3. 10. 1994 adresovanému žalovanému městu, získal subjektivní vědomí o výši ušlého zisku, jakož i o tom, kdo je za vznik škody odpovědný. Žaloba byla žalobcem podána dne 19. 9. 1996, tedy po uplynutí dvouleté subjektivní promlčecí lhůty. Vzhledem k tomu, že žalovaný vznesl námitku promlčení, se soud prvního stupně důvodností nároku žalobce nezabýval a žalobu zamítl.

K odvolání žalobce Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 11. září 2006, č. j. 44 Co 76/2003-381, potvrdil napadený rozsudek soudu prvního stupně (výrok pod bodem I) a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (výrok pod bodem II).

Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně a ztotožnil se i s jeho právním hodnocením, tedy že žalobou uplatňovaný nárok na zaplacení ušlého zisku je promlčen. Odvolací soud dospěl k závěru, že okamžik, od kterého běží promlčecí lhůta pro náhradu škody, se spojuje nejpozději s oznámením nabyvatele rozestavěné stavby, že žalobcova další účast je vyloučena. Rozdílně od soudu prvního stupně nepovažoval odvolací soud za relevantní okamžik, kdy se žalobce dozvěděl i o výši ušlého zisku, neboť tuto okolnost hospodářský zákoník neuvádí. I přesto odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně jako zcela věcně správný potvrdil.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání. Přípustnost podaného dovolání zakládá žalobce na § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), jelikož napadeným rozhodnutím je podle mínění žalobce řešena otázka, která má ve věci samé zásadní právní význam, neboť řeší otázku promlčení v rozporu s hmotným právem, a rozhodnutí tak spočívá na nesprávném právním posouzení věci [uplatněný dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.]. Řízení je dále dle dovolatele postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávně rozhodnutí ve věci, spočívající v porušení dovolateleho práva na spravedlivý proces [dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř.]

Dovolatel v dovolání namítá, že smlouva o převodu vlastnického práva k rozestavěné stavbě je neplatná, jelikož byla uzavřena v rozporu s tehdy platným a účinným ustanovením § 36a zákona č. [367/1990](#) Sb., o obcích, neboť smlouva o převodu vlastnického práva ke stavbě byla podepsána více jak pět dní před jednáním zastupitelstva, které bylo oprávněno o převodu stavby rozhodnout, přičemž i návrh na zahájení řízení o povolení vkladu do katastru nemovitostí byl příslušnému katastrálnímu úřadu doručen dříve, než zastupitelstvo o převodu nemovitosti rozhodlo. Vzhledem k neplatnosti tohoto právního úkonu nemohly nastat účinky jím předpokládané, tedy převod vlastnického práva k předmětné stavbě. Dovolatel je toho názoru, že závazky žalovaného města z hospodářské smlouvy trvaly nejméně do doby, kdy došlo ke kolaudaci stavby, jelikož teprve kolaudací stavby vznikla faktická nemožnost plnění ze strany žalovaného. Z toho dovolatel dovozuje, že žaloba byla podána včas a námitka promlčení byla uplatněna neoprávněně.

Dovolatel namítá, že odvolací soud se vůbec nezabýval jeho námitkami směřujícími k neplatnosti uzavřené smlouvy o převodu vlastnictví a že bez bližšího zdůvodnění vycházel z toho, že uzavřená smlouva je platná. V chybném hodnocení otázky platnosti smlouvy o převodu vlastnického práva ke stavbě ze dne 22. 6. 1993 a důsledků její neplatnosti shledává dovolatel nesprávné právní posouzení věci, které zakládá dle jeho názoru důvodnost podaného dovolání.

Dovolatel dále napadá skutečnost, že soudu obou stupňů vycházely při svém rozhodování každý z

jiného data vzniku škody a tedy jiného počátku běhu subjektivní lhůty. Soud prvního stupně určil počátek běhu promlčení doby na den, kdy žalobce získal povědomí o výši ušlého zisku, odvolací soud spojil počátek běhu subjektivní lhůty se zánikem závazků žalovaného města ze smlouvy uzavřené dne 25. 4. 1986, tento zánik však spojuje s převodem vlastnictví ke stavbě, aniž by se zabýval otázkou platnosti titulu takového převodu. Dovolatel proto navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu i rozsudek soudu prvního stupně zrušil.

Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas oprávněnou osobou a obsahuje stanovené náležitosti, zkoumal, zda je dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. přípustné. Dovedil, že dovolání je přípustné, neboť odvolací soud řešil právní otázku v rozporu s hmotným právem.

Rozhodnutí odvolacího soudu v první řadě v té své části, kde hovoří o počátku běhu subjektivní a objektivní promlčecí lhůty, není dostatečně konkrétní. Nelze z něj totiž najisto určit, od kterého data počítal odvolací soud běh subjektivní i objektivní promlčecí doby. Odvolací soud v odůvodnění svého rozhodnutí vyjadřuje názor, že objektivní promlčecí doba počíná v daném případě běžet ode dne, kdy chování nabyvatele předmětu dodávky konečným způsobem vyloučilo plnění závazku mezi ním a dodavatelem, a ke stejnému datu se podle odvolacího soudu váže i počátek běhu subjektivní lhůty. Podle odvolacího soudu se v daném případě počátek běhu promlčení lhůty spojuje s oznámením nabyvatele rozestavěné stavby žalobci, že je jeho další stavební účast vyloučena, a to s konečnou platností (vlastník už byl povinen uzavřít nebo uzavřel smlouvu s jiným dodavatelem stavby). Odvolací soud však nespécifikoval, na které datum počátek běhu promlčecích lhůt připadá a kdy tedy subjektivní promlčecí doba dle jeho názoru skutečně uplynula.

Pro závěr, zda je právo náhradu škody ve formě ušlého zisku promlčeno či nikoli, je zcela nezbytné posoudit, odkdy žalobci začala plynout subjektivní a objektivní promlčecí doba pro uplatnění nároku na ušlý zisk před soudem. Hospodářský zákoník stanoví v § 131b odst. 2 počátek běhu dvouleté subjektivní promlčecí doby na den, kdy se poškozený dozvěděl o škodě a o tom, kdo za ni zodpovídá. Desetiletá objektivní promlčení doba běží od okamžiku, kdy došlo k události, z níž škoda vznikla. Pro zjištění počátku běhu promlčecí doby je tedy nutné, aby se soud zabýval otázkou, kdy nastala událost z níž žalobci škoda vznikla (resp. z níž škoda měla vzniknout) a kdy se dovolatel o této škodě a o tom, kdo za ni odpovídá, dozvěděl.

Předpokladem pro správné posouzení počátku běhu promlčecí doby je učinění právního závěru, zda smlouva o převodu nemovitosti byla mezi městem I. a N. s p. I. uzavřena platně či nikoli. Soud prvního stupně dospěl v této otázce ke skutkovým zjištěním, ale neučinil na základě nich žádné právní závěry. Odvolací soud se námitkami žalobce, které směřovaly k neplatnosti smlouvy o převodu nemovitosti uzavřené mezi městem I. a N. s poliklinikou I., a důsledky plynoucími z její případné neplatnosti, vůbec nezabýval. Námitky dovolatele v tomto směru označil pouze za spekulativní, aniž by se s tvrzeními dovolatele řádně vypořádal. Otázka platnosti nebo neplatnosti smlouvy o převodu nemovitosti uzavřené mezi městem I. a N. s poliklinikou I. má přitom na posouzení počátku běhu subjektivní i objektivní promlčecí doby zásadní vliv.

V případě, že smlouva na převod stavby ZZ I. byla uzavřena platně, souhlasí Nejvyšší soud se závěrem odvolacího soudu, že objektivní promlčecí doba počíná v daném případě běžet ode dne, kdy chování nabyvatele předmětu dodávky konečným způsobem vyloučilo plnění závazku mezi ním a dodavatelem. Subjektivní promlčecí doba pak počala běžet okamžikem, kdy se o této skutečnosti žalobce dozvěděl.

V případě, že smlouva o převodu nemovitostí nebyla uzavřena platně, je nutné při určování události, z níž škoda vznikla, vycházet z toho, že touto událostí je okamžik, kdy závazek vzniklý na základě hospodářské smlouvy ze dne 25. 4. 1986 zanikl z důvodu nemožnosti plnění. K tomu došlo v

okamžiku, kdy stavba byla dokončena jiným dodavatelem (rozhodující je faktické dokončení stavby, resp. předmětu dodávky dle smlouvy ze dne 25. 4. 1986, nikoli její kolaudace). Subjektivní promlčecí doba pak počala běžet od okamžiku, kdy se dovolatel dozvěděl, že jeho účast na stavbě je v rozporu se stále platnou hospodářskou smlouvou fakticky zcela vyloučena, tedy kdy se dozvěděl o dokončení stavby jiným dodavatelem, v důsledku čehož se na provádění prací podle hospodářské smlouvy ze dne 25. 4. 1986 již žádným způsobem podílet nemůže a nebude, a že mu tudíž určitý zisk ušel.

Nejvyšší soud při posuzování této otázky vyšel i z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2002, sp. zn. 33 Odo 477/2001, který byl publikován v Souboru civilních rozhodnutí Nejvyššího soudu pod číslem C 1168, podle něhož pojem události, z níž škoda vznikla, užitý v § 106 odst. 2 občanského zákoníku (dále jen „ObčZ“), zahrnuje nejen protiprávní úkon či právně kvalifikovanou událost, které vedly ke vzniku škody, ale i vznik škody samotné. Podle tohoto judikátu je pro počátek běhu subjektivní lhůty k uplatnění práva na náhradu škody rozhodné, kdy se poškozený dozví o již vzniklé škodě (tedy nikoli jen o protiprávním úkonu či o škodné události) a kdo za ni odpovídá. Při posuzování otázky, kdy se poškozený dozvěděl o škodě, je třeba vycházet z prokázané vědomosti poškozeného o vzniklé škodě. Dozvědět se o škodě znamená, že se poškozený dozví o majetkové újmě určitého druhu a rozsahu, kterou lze natolik objektivně vyčíslit v penězích, že lze právo na její náhradu důvodně uplatnit u soudu. Nejvyšší soud vyšel rovněž z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 26. 7. 2007, sp. zn. 21 Cdo 2423/2006, který byl publikován v Souboru civilních rozhodnutí Nejvyššího soudu pod číslem C 5206, podle něhož vědomost poškozeného o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá, jako předpoklady pro počátek běhu subjektivní promlčecí lhůty, musí být splněny kumulativně. O tom, kdo za škodu odpovídá, se poškozený dozví tehdy, když zjistí skutkové okolnosti rozhodné pro vymezení odpovědného subjektu. O škodě se poškozený dozví tehdy, když zjistí skutkové okolnosti, z nichž lze dovodit vznik škody a orientačně (přibližně) i její rozsah (tak, aby bylo možné případně též určit alespoň přibližně výši škody v penězích). Závěry obsažené v těchto judikátech lze aplikovat i na posouzení běhu promlčecí doby podle ustanovení § 131b odst. 2 hospodářského zákoníku.

Současně je třeba podotknout, že není možné, aby odvolací soud posoudil nárok žalobce jako promlčený, aniž by stanovil konkrétní datum, odkdy promlčecí doba plynula, jelikož v tom případě nelze posoudit, kdy tato promlčecí doba skutečně uplynula. Soud v tomto případě musí učinit jasný skutkový závěr o tom, kdy začala promlčecí doba běžet, a na základě něj dospět soud k právnímu závěru, zda je žalovaný nárok promlčen či nikoli.

Z výše uvedeného vyplývá, že rozhodnutí odvolacího soudu není z hlediska uplatněného dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. správné. Za této situace se již dovolací soud nemusel zabývat námitkou dovolatele o existenci vady řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Nejvyšší soud proto rozsudek odvolacího soudu podle § 243b odst. 2 věty za středníkem o. s. ř. zrušil. Protože důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí i na rozsudek soudu prvního stupně, Nejvyšší soud podle § 243b odst. 2 o. s. ř. zrušil i rozsudek soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

© EPRAVO.CZ – Sbírnka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělků \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Ochrana spotřebitele \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovněprávní vztah \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určení otcovství \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Jméno v obchodní firmě právnické osoby](#)
- [Dokazování](#)
- [Bolestné](#)
- [Blankosměnka](#)
- [Nájem](#)